

Nr 165

Utlåtande i anledning av motion om ändrade bestämmelser angående ledighet för jordbrukare från fullgörande av repetitionstjänstgöring.

(1:a avd.)

I motionen II: 308 av herr Enarsson m. fl. har hemställts att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte anhålla om ändrade bestämmelser angående ledighet från repetitionstjänstgöring för jordbrukare.

Utskottet. Motionen utmynnar i förslag om att en översyn av gällande bestämmelser och deras tillämpning bör göras så att nödvändig ledighet från repetitionstjänstgöring medges jordbrukare under tiden för sådd och skörd.

Utskottet har vid ett flertal tillfällen behandlat frågan om jordbrukares speciella problem i samband med fullgörande av repetitionsövningar. Frågan var föremål för diskussion i utskottet senast vid 1969 års riksdag vid behandlingen av motioner om överförande av värnpliktiga jordbrukare m. fl. till lokala försvarsförband. Utskottet ansåg i sitt av riksdagen godkända utlåtande 1969: 156 bl. a. att genom gällande regler om uppskov resp. anstånd möjligheter gavs att tillgodose de mest angelägna önskemålen från ensamföretagare.

Grundtanken med det av 1966 års riksdag beslutade nya värnpliktssystemet är att öva förbanden i den sammansättning de avses ha vid en eventuell mobilisering. Riksdagen har starkt understrukt värdet av en sådan fredstida samövning. Krigsförbandsövningarna skall genomföras i omgångar fördelade över hela året. Någon möjlighet att placera jordbrukare vid annan omgång än dit han förts föreligger inte eftersom krigsplaceringen måste vara betingad av den grundutbildning vederbörande genomgått och det aktuella krigsplaceringsbehovet. I medvetande om att bl. a. jordbrukare kan råka i svåra lägen vid främst sådd och skörd finns i nuvarande bestämmelser om anstånd och ledighet föreskrifter som särskilt avser jordbrukare.

Jordbruksärenden avgörs enligt vad utskottet erfarit undantagslöst efter hörande av arbetsmarknadsmyndighet, varvid länsarbetsnämnd utreder och angelägenhetsgraderar. Ur rättvisesynpunkt anses det angeläget att arbetsmarknadsstyrelsen bereds möjlighet att yttra sig dels för att granska länsarbetsnämndernas yttranden, dels med anledning av de åtgärder som kan vara betingade av styrelsens riksomfattande överblick av jordbruksläget.

Vid hög angelägenhetsgrad — i en besvärlig skördesituation eller vid en försenad vårsådd — med få eller inga möjligheter för den värnpliktige att få hjälp med arbetet är praxis att anstånd medgives. Detta är i synnerhet fallet när anstånd avser s. k. ensambrukare med djurbesättning.

Om skördesituationen i del av landet blivit särskilt kritisk vid den tidpunkt då värnpliktig jordbrukare, som sökt anstånd men fått avslag, skall rycka in till krigsförbandsövning, bör detta vara anledning till förnyad ansökan om anstånd.

Under hänvisning till vad sålunda anförts är utskottet inte berett att tillstyrka motionen.

Utskottet hemställer

att riksdagen avslår motionen II: 308.

Stockholm den 10 november 1970

På statsutskottets vägnar:

GÖSTA BOHMAN

Närvarande: se under utlåtandet nr 169.